

Januar 2013

Velkommen som meddommer i Oslo tingrett

Her kan du lese mer om hva det innebærer
å være meddommer:

www.domstol.no/otir

www.facebook.com/meddommerioslo

Velkommen som meddommer i Oslo tingrett!

Som meddommer spiller du en viktig rolle i vårt rettssystem. Et alminnelig rettsprinsipp er at tiltalte skal dømmes av sine "likemenn". Det er ansett som en garanti for rettsikkerheten at borgere har medbestemmelse og kan uttrykke sin rettsoppfatning ved å dømme i straffesaker. Det er viktig at du setter deg inn i hva det innebærer å være meddommer.

1. Møteplikt

Alle som står i utvalgene over meddommere, og som blir trukket ut til å gjøre tjeneste i en retts sak, har møteplikt, med mindre man uttrykkelig blir fritatt. Dette gjelder også innkalte varameddommere. Brudd på møteplikten kan medføre rettergangsbot (se domstolloven § 200).

Meddommere kan trekkes til både straffesaker og sivile saker. Noen ganger blir saker avlyst på kort varsel. Da kan man bli bedt om å tjenestegjøre som meddommer i en annen sak.

2. Inhabilitet

En meddommer som står i et slikt forhold til saken eller partene at det kan påvirke avgjørelsen, er inhabil og kan ikke gjøre tjeneste. Dette kan for eksempel være slektskaps-, arbeids- eller vennskapsforhold, eller at du har uttalt deg om saken på forhånd, også i sosiale medier. Som meddommer må du straks melde fra til tingretten, hvis du er usikker på om du er inhabil i saken.

3. Lovlig forfall

Det er lovlig forfall hvis oppmøte fører til at helse eller velferd settes i fare, eller særlig viktige oppgaver eller plikter blir forsømt. Som lovlig forfall kan også godtas særlig lang reisetid eller reiseavstand mellom bosted og domstol. Den som er medlem av fylkesting, eller gjør tjeneste i militæret eller høyere domstol, har også lovlig forfall. Andre offentlige verv gir som hovedregel ikke lovlig forfallsgrunn.

4. Søknad om fritak i den enkelte sak

Den som søker fritak i den enkelte sak, må snarest mulig etter innkalling sende skriftlig søknad om fritak til Oslo tingrett. Søknaden må være vedlagt nødvendig dokumentasjon og begrunnelse. Slik dokumentasjon er blant annet:

Sykdom: Legeerklæring som viser at man ikke er i stand til å tjenestegjøre.

Reiser: Dokumentasjon som viser når reisen er bestilt og skal finne sted.

Studier: Bekreftelse fra studiested om at meddommeren er student der, eksamensdato og at meddommeren er meldt opp til eksamen.

Arbeidssituasjon: Erklæring fra arbeidsgiver, oppdragsgiver e.l. som dokumenterer konsekvenser ved fravær.

Fødselspermisjon: Bekreftelse fra arbeidsgiver eller trygdeetat om perioden for fødselspermisjonen.

Militærtjeneste, medlem av fylkestinget, tjeneste ved høyere rett: Dokumentasjon fra vedkommende offentlige instans som bekrefter forholdet.

5. Varig fritak fra meddommerutvalget

Følgende forhold medfører at man ikke lenger kan stå i meddommerutvalget:

Helsemessige forhold: Varig mental eller fysisk svekkelse (for eksempel svært dårlig hørsel eller syn). Legeerklæring er normalt nødvendig for å få fritak.

Språkkunnskaper: Meddommere må ha gode kunnskaper i norsk for å kunne følge med på det som skjer i saken.

Flytting ut av Oslo kommune: Den som flytter fra kommunen, skal slettes fra utvalget. Bekreftelse fra folkeregisteret vedlegges.

Yrkesgrupper:

Disse yrkesgruppene kan ikke være meddommere:

- Stortingsrepresentanter (også vararepresentanter)
- Statssekretærer, statsrådenes politiske rådgivere, ansatte ved Statsministerens kontor
- Fylkesmenn og assisterende fylkesmenn
- Dommere og ansatte ved domstolene
- Ansatte i påtalemyndighet, politi og kriminalomsorg
- Personer med begrenset politimyndighet
- Ansatte i Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet
- Ansatte og styremedlemmer i Domstoladministrasjonen
- Ansatte og studenter ved Politihøgskolen og Fængselskolen
- Praktiserende advokater og advokatfullmektiger
- Kommunens administrasjonssjef, kommunerådets medlemmer
- Kommunale tjenestemenn som tar del i valget av meddommere.

Straffereaksjoner som medfører utelukkning fra vervet som meddommer

Den som er dømt til ubetinget fengselsstraff i mer enn ett år, forvaring eller særreaksjon, er varig utelukket fra vervet som meddommer.

Ved ubetinget fengsel i inntil ett år, er man utelukket som meddommer i 15 år.

Ved betinget frihetsstraff, uansett lengde, er man utelukket i 10 år.

Bøtestraff for forhold med strafferamme over ett år, medføre utelukkning i 10 år, også når forelegget er vedtatt. Forenklede forelegg fører ikke til utelukkning.

Betinget påtaleunntatelse og domsutsettelse medfører utelukkning hvis det straffbare forholdet har strafferamme over ett år.

Samfunnsstraff medfører vanligvis en karantenetid på 15 år (avhengig av lengden på subsidiær fengselsstraff).

Den som får innkalling som meddommer til tross for ovennevnte forhold, må melde fra til Oslo kommune ved Bystyrets sekretariat, Rådhuset, 0037 Oslo (tlf. 23 46 18 54), og vil da bli varig slettet fra utvalget. Oslo tingrett kan bare frita meddommere i enkeltsaker.

6. Godtgjøring, tapt arbeidsfortjeneste og reiseutgifter

Meddommere som ikke er i lønnet arbeid (studenter, pensjonister, arbeidsledige, trygdede mv.), får 250 kroner for hver oppmøtedag i retten. De som har lønn fra arbeidsgiver, får ingen godtgjøring.

Blir du trukket i lønn av arbeidsgiver, har du krav på å få tapet dekket. Du må da legge fram attest fra arbeidsgiver som klart viser det beløp som er trukket. Selvstendig næringsdrivende får også dekket tapt arbeidsfortjeneste, normalt beregnet etter gjennomsnittlig dagstap (årets bruttofortjeneste delt på 225 dager). Bruttofortjeneste dokumenteres ved kopi av likningsattest.

Meddommere har krav på skyssgodtgjøring etter statens regulativ. Vanligvis dekkes bare utgifter til kollektivtransport. Bruk av egen bil og parkering dekkes ikke.

Alle som søker erstatning for tapt arbeidsfortjeneste, må fylle ut et eget skjema (Krav om reiseutgifter og godtgjørelse). Du finner skjemaet på tingrettens nettside.

7. Lunsj

Tingretten dekker utgifter til lunsj i tinghusets personalkantine for meddommere som tjenestegjør en hel dag, eller når rettsmøtet pågår fram til lunsjpause.

8. Om rettsmøtene

Meddommere trekkes tilfeldig til den enkelte sak. De fleste vil bli innkalt noen ganger i løpet av et år. Første gang du skal gjøre tjeneste som meddommer må du avgi en forsikring.

Det store flertallet av saker varer i én dag, men noen kan gå over flere uker.

Rettsmøtene avsluttes normalt innen kl 16.00. Du må også sette av tid til domskonferanse og signering av dom.

Påkledningen i retten er vanlig dagligantrekk. Som dommer bør du opptre så nøytralt som mulig.

I tingretten tar du del i alle spørsmål som avgjøres under hovedforhandling og etter at saken blir tatt opp til doms, på lik linje med fagdommeren. Din stemme teller like mye som fagdommerens. Det er imidlertid fagdommeren som skriver dommen.

9. Taushetsplikt

Mens rettssaken pågår bør du ikke drøfte saken med andre enn rettens leder.

Alle som jobber i domstolen har en generell taushetsplikt for forhold man får kjennskap til gjennom sitt virke. Meddommere har den samme taushetsplikten som fagdommer. Taushetsplikten gjelder ikke for noe som kommer fram i rettsmøte eller rettsavgjørelsen, men man skal også her utvise diskresjon.

Slik kontakter du Oslo tingrett

Telefon: 22 03 52 00 Fax: 22 03 53 53

Postadresse: Oslo tingrett, Postboks 8023 Dep., 0030 Oslo

Besøksadresse: C.J. Hambros plass 4, Oslo

E-postadresse: oslo.tingrett.meddommer@domstol.no

Nyttig på internett

Du kan lese mer om hvordan en straffesak behandles på www.domstol.no.

På Facebook (www.facebook.com/meddommerioslo) og på nettsiden til Oslo tingrett (www.domstol.no/otir) finner du også mye nyttig informasjon.